

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання та оформлення розрахункової роботи
для здобувачів вищої освіти
освітнього ступеню *«бакалавр»*
галузі знань *07 «Управління та адміністрування»*
спеціальності *071 «Облік і оподаткування»*
всіх форм навчання

Обговорено та рекомендовано
на засіданні кафедри
бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
Протокол № 11 від 16 квітня 2022 р.

Чернігів – 2022

ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ: методичні вказівки до виконання та оформлення розрахункової роботи для здобувачів вищої освіти освітнього ступеню «бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» всіх форм навчання / Укл.: Т.В. Клименко. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. 16 с.

Укладач: **Клименко Тетяна Вікторівна,**
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту НУ «Чернігівська політехніка»

Відповідальний за випуск: **Юрченко Марина Євгеніївна,**
кандидат фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту НУ «Чернігівська політехніка»

Рецензент: **Сидоренко Олександр Олексійович,**
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту НУ «Чернігівська політехніка»

ВСТУП

Економічний аналіз в ринкових умовах є важливим інструментом в процесі прийняття управлінських рішень, який дозволяє отримати повне уявлення про об'єкт дослідження, оцінити ризики та результати діяльності суб'єктів господарювання, розробити відповідні заходи для підвищення ефективності його функціонування.

Підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері обліку та оподаткування передбачає набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок економічного аналізу діяльності суб'єктів господарювання.

Основна мета вивчення дисципліни «Теорія економічного аналізу» полягає у формуванні в майбутніх бухгалтерів фундаментальних знань щодо осмислення сутності економічного аналізу, розуміння основних методів і методик аналітичних досліджень, їх застосування на різних стадіях процесу розробки та прийняття управлінських рішень.

Основним завданням вивчення дисципліни є підготовка здобувачів вищої освіти з питань: розуміння сутності й ролі економічного аналізу в системі управління суб'єктом господарювання; закладення основи знань теоретико-методичних аспектів і навичок використання основних методів та методичних прийомів економічного аналізу; виявлення резервів підвищення ефективності діяльності підприємства; інтерпретації результатів аналізу та вироблення рекомендацій щодо покращення стану підприємства й ін.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти набувають необхідні знання та навички використання аналітичних інструментів для об'єктивної оцінки складних господарських ситуацій, вироблення і обґрунтування оптимальних управлінських рішень суб'єктами господарювання.

У підсумку, здобувач вищої освіти має:

знати: етапи становлення і розвитку економічного аналізу, його місце у системі управління підприємством; економічні терміни, ключові показники діяльності суб'єкта господарювання, їх взаємозв'язки і взаємозалежності; сутність, умови застосування показників діяльності суб'єкта господарювання; сучасний арсенал методів і прийомів економічного аналізу діяльності підприємства; принципи і методи обґрунтування управлінських рішень, виявлення резервів підвищення ефективності господарської діяльності;

вміти: проводити дослідження змін економічних явищ і процесів; застосовувати засоби й методи для вивчення ситуацій або проблем в економіці; обґрунтовувати об'єктивні висновки та пропозиції за результатами проведених досліджень; завершувати аналіз ситуацій розробкою проекту управлінського рішення; набути навички в оформленні аналітичних висновків на запит користувачів відповідно до стандартів аналітичного процесу.

Важливою ланкою опанування навчальної дисципліни є самостійна робота здобувачів вищої освіти, розрахована на вивчення рекомендованої літератури щодо досліджуваних проблем, а також освоєння практики проведення аналізу господарської діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни «Теорія економічного аналізу» передбачає самостійне виконання розрахункової роботи.

Розрахункова робота – самостійна навчальна робота, яка має на меті закріплення теоретичного матеріалу і вироблення навичок самостійної творчої діяльності, надбання дослідницьких навичок у ході вивченні навчальної дисципліни.

У процесі написання розрахункової роботи здобувач вищої освіти повинен навчитися користуватися навчальною літературою, проводити відповідні розрахунки, оформлювати результати аналізу та робити економічні обґрунтування й висновки.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Успішне виконання розрахункової роботи передбачає ґрунтовне та творче вивчення здобувачем вищої освіти навчальних посібників, підручників, монографій, дисертацій (авторефератів), наукових статей з теми дослідження. Для підбору джерел доцільно звернутися до Наукової бібліотеки та Електронного архіву НУ «Чернігівська політехніка», Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

У ході подальших консультацій здобувач вищої освіти уточнює з викладачем коло невирішених питань, що підлягають вивченню, а також усуває недоліки в роботі, на які вказує викладач.

За зміст розрахункової роботи, правильність і достовірність наведених даних відповідає здобувач вищої освіти – її автор.

Виконана здобувачем вищої освіти розрахункова робота перевіряється в 10-денний термін викладачем, який дає письмову рецензію роботі.

При оцінюванні розрахункової роботи враховуються: її зміст, актуальність, ступінь самостійності, оригінальність та ґрунтовність висновків і пропозицій, якість використаного матеріалу, а також рівень грамотності (загальний і професійний) та дотримання вимог до оформлення. Одночасно рецензент відзначає позитивні сторони і недоліки розрахункової роботи, а, за потреби, вказує, що слід доопрацювати. Рецензія закінчується висновком: чи може робота бути допущена до захисту.

Розрахункова робота разом з рецензією видається здобувачу вищої освіти для ознайомлення і можливого усунення зауважень. Якщо ж розрахункова робота за висновком рецензента підлягає переробці, то після виправлення вона представляється на повторне рецензування.

Остаточна оцінка розрахункової роботи виставляється за якістю і підсумками захисту виконаної роботи. Розрахункова робота повинна бути захищена до початку екзаменаційної сесії. Захищена розрахункова робота є підставою для допуску здобувача вищої освіти до складання екзамену з відповідної дисципліни.

При виконанні розрахункової роботи обов'язково необхідно дотримуватися принципів академічної доброчесності, викладених в чинному вітчизняному законодавстві та Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка», затвердженого Вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» (протокол від 31.05.2021 №5) та введеного в дію наказом ректора НУ «Чернігівська політехніка» від 31.05.2021 №100.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Обсяг розрахункової роботи складає 15-20 сторінок формату А4.

На *титульному аркуші* обов'язково необхідно зазначити; назви ЗВО, кафедри, варіант, курс, спеціальність, ОПП, прізвище та ініціали здобувача вищої освіти, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали наукового керівника, а також місто, в якому розташований ЗВО, та рік виконання розрахункової роботи (**Додаток Б**).

У *змісті* наводиться повний перелік усіх складових частин роботи із зазначенням номерів завдань, а також номерів сторінок, на яких вони починаються (**Додаток В**).

Розрахункова робота передбачає проведення аналізу окремих напрямів господарської діяльності суб'єкта господарювання із застосуванням різних аналітичних методів і прийомів на основі вихідних даних, наведених у **Додатку А** методичних вказівок. У ході виконання завдань розрахункової роботи з'ясовують: ступінь виконання плану (завдань) за показниками, які характеризують діяльність підприємства; визначають відхилення фактично досягнутих показників від планових або даних минулого періоду; оцінюють динаміку та тенденції зміни показників; виконуються аналітичні розрахунки кількісного виміру впливу основних факторів на відхилення фактичних показників від базисних (еталонних), а також **після кожного завдання робляться узагальнюючі висновки за результатами проведеного дослідження**. Необхідно запропонувати заходи із забезпечення найповнішої реалізації внутрішньогосподарських резервів підвищення ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Заходи повинні бути конкретними та обґрунтованими.

У процесі виконання розрахункової роботи слід використовувати різні методи аналізу: порівняння, деталізація підсумкових показників, статистичні групування, ряди динаміки, балансовий метод, методи факторного аналізу, метод середніх величин, таблиці, графіки тощо.

До *списку використаних джерел* варто включати не тільки цитовані та згадані джерела, але й ті, з якими здобувач вищої освіти ознайомився в процесі підготовки роботи. Джерела розміщують в алфавітному порядку з дотриманням вимог ДСТУ 8302:2015 при їх оформленні. Дані про джерела наводяться мовою оригіналу. Для розрахункової роботи рекомендується не менше 10 найменувань джерел, які мають включати: навчальні посібники, підручники, монографії, статті в наукових фахових виданнях, тези конференцій, збірники публікацій та ін., які розкривають об'єкт дослідження, опубліковані за останні 5 років. Не допускається використання та наведення у списку використаних джерел публікацій з сайтів, де представлені готові розрахункові, дипломні та інші наукові роботи для здобувачів вищої освіти.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Розрахункова робота має бути написана літературною українською мовою, викладена науковим стилем з дотриманням усталених термінів і терміносполучень. Не допускається використання спрощеного або публіцистичного стилю, чи надто складних словесних конструкцій, відступів від загальноприйнятої термінології. Не можна скорочувати слова, крім загальноприйнятих.

Розрахункова робота повинна бути набрана за допомогою комп'ютерної техніки у форматі А4 (210x297 мм).

Текст роботи друкується через 1-інтервал, шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – **14 pt**. Слід дотримуватися таких розмірів полів: верхнє – **25 мм**, нижнє – **20 мм**, ліве – **30 мм**, праве – **10 мм**. Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту і дорівнювати п'яти знакам (**1,25 см**).

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами посередині до тексту. Перенесення слів у заголовку не допускається.

Кожну структурну частину розрахункової роботи треба починати з нової сторінки, при цьому на попередньому аркуші повинно бути не менше 1/2 сторінки тексту.

Числові інтервали не розривають, також не відривають цифри з одиницями виміру (наприклад, «40 тис. грн»), ініціали не відривають від прізвища, «і» не відривають від «т. д.», «т. ін.» (для цього використовують комбінацію клавіш «Ctrl» + «Shift» + «Пробіл»).

Перед тире та після нього мають бути пропуски. Після лапок і дужок, які закриваються, повинні бути пропуски. Не допускається використання подвійного тире («—»).

Сторінки розрахункової роботи слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляється у **правому верхньому куті** шрифтом **Times New Roman 12 pt** на відстані 10 мм від верхнього та правого країв аркуша без крапки в кінці.

Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки на ньому не проставляється. Ілюстрації та таблиці, розміщені на окремих сторінках, включаються до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом "*Рисунок*" і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації (в межах розділу), між якими ставиться крапка. Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Ілюстрації (рисунки, діаграми, графіки, схеми) варто розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. На всі ілюстрації повинні бути посилання в роботі. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно давати посилання на джерело (у квадратних дужках []), з якого запозичена ілюстрація. Назви схем, рисунків, графіків, діаграм, креслень розташовують під ілюстрацією (наприклад, *Рисунок 1.2 – Динаміка показників ефективності використання основних засобів підприємства*).

Відстань від тексту до ілюстрації і від ілюстрації до тексту – один рядок (приблизно 10 мм), якщо ілюстрація вбудовується у структуру тексту, тобто розташована не на окремій сторінці. Оформлення ілюстрацій необхідно виконувати з розрахунком на те, що вони повинні бути достатньо простими для сприйняття, з одного боку, та нести максимум інформації – з іншого.

Назва ілюстрації розташовується симетрично до тексту.

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді *таблиць*. Таблицю

розміщують після першої згадки про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту сторінки або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Кожна таблиця повинна мати назву. Назву не підкреслюють. Назва має бути короткою, інформативною та такою, що відображає загальний зміст таблиці (наприклад, *Таблиця 2.3 – Динаміка товарообороту підприємства за звітний період*).

Перед словом «Таблиця» та після самої таблиці слід пропускати один рядок. Зміст самої таблиці має бути оформлений через **1,0** інтервал, шрифт – **Times New Roman**, розмір шрифту – **10-14 pt**.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. Під час переносу частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» та її номер вказують один раз над першою частиною таблиці. Над другою та наступними частинами пишуть слова «Продовження табл. ...» та вказують номер (наприклад, *Продовження таблиці 2.3*). Над останньою частиною таблиці пишуть слова «Кінець табл.» та вказують номер (наприклад, *Кінець таблиці 2.3*).

При переносі таблиці на іншу сторінку необхідна нумерація колонок на першій та її повторювання на наступних сторінках. Заголовки граф таблиці починають із великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення із заголовком.

У розрахунковій роботі *формули* та *рівняння* слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки.

Перед та після кожної формули або рівняння повинно бути залишено не менше одного вільного рядка (приблизно 10 мм).

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу та числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Формули і рівняння у тексті роботи (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатках) слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою, наприклад, формула (3.1) – перша формула третього розділу. Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули (рівняння) в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

У ході написання розрахункової роботи необхідно давати *посилання* на джерела, матеріали або окремі результати, з яких наводяться дані. Такі посилання дозволяють відшукати джерело й перевірити достовірність відомостей про його цитування, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них є матеріал, який не включено до останнього видання.

Посилання в тексті розрахункової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «у працях [1–7]» або «у роботах [5, с. 87-89; 7, с. 7-9]».

Посилання на ілюстрації розрахункової роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис. 1.2». Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «у формулі (2.1)». На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» у повторних посиланнях в тексті пишуть скорочено, наприклад: «в табл. 1.2».

Переліки за потреби можуть бути наведені всередині підрозділів. Перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру української абетки з дужкою або, не нумеруючи, – дефіс (перший рівень деталізації «-»), наприкінці кожного пункту переліку – крапку з комою (наприкінці останнього пункту – крапку).

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить

бібліографічний опис використаних джерел. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до ДСТУ 8302:2015. Відомості щодо використаних джерел, включених до списку, слід наводити згідно із вимогами державних стандартів з обов'язковим наведенням назв праць і вихідних даних видавництва. Нумерують джерела арабськими цифрами із крапкою згідно із їхнім порядковим номером у переліку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Критеріями оцінювання розрахункової роботи є:

- використання необхідних наукових джерел;
- дотримання відповідних умов посилання на використані джерела;
- правильне виконання завдань;
- самостійність виконання та оформлення роботи;
- додержання вимог щодо виконання та оформлення розрахункової роботи.

Критерії оцінювання враховують якість виконання завдань, їх повноту і правильність, а також індивідуальні здібності здобувачів вищої освіти в управлінні знаннями (диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання), застосуванні законів, методів, принципів до вирішення конкретної практичної ситуації, прогнозуванні результатів від здійснених дій.

Для підсумкового оцінювання розрахункової роботи застосовується **15-бальна шкала**.

Робота може бути оцінена на «*відмінно*» (12-15 балів) у тому разі, якщо в ній міститься аналіз проблеми, розрахунки та обґрунтування рішень із покращення діяльності суб'єкта господарювання. Розрахункова робота виконана на високому рівні, представлені повні розв'язки завдань й зроблені ґрунтовні висновки за результатами аналізу. Виконані всі вимоги щодо оформлення роботи.

Оцінка «*добре*» (8-11 балів) виставляється у тому разі, якщо в роботі недостатньо обґрунтовані пропозиції автора із покращення економічної діяльності. Розрахункова робота виконана, але мають місце окремі недоліки неprincipового характеру: допущені незначні помилки при формулюванні термінів, категорій, наявні незначні арифметичні помилки у розрахунках або неточно зроблені висновки. Інші вимоги, які були перелічені в попередньому пункті, виконані.

Оцінка «*задовільно*» (1-7 бали) виставляється у тому разі, якщо робота не містить обґрунтованих рекомендацій із покращення діяльності підприємства. Розрахункова робота виконана менш ніж на 50% вірно, або допущені неточності у розрахунках та формулюванні висновків, на захисті здобувач вищої освіти продемонстрував поверхневі знання з теми дослідження, не зміг впевнено та чітко відповісти на запитання. Є зауваження щодо оформлення роботи.

Робота оцінюється на «*незадовільно*» (0 балів) та повертається на доопрацювання, якщо автором виконано менше 50% завдань, при цьому відсутні аналіз результатів розрахунків, висновки та пропозиції; у розрахунках допущені грубі помилки; наявні порушення вимог до оформлення роботи; на захисті здобувач показав незнання щодо виконаних завдань, не зміг відповісти на поставлені запитання, що може вказувати на порушення академічної доброчесності (несамостійне виконання розрахункової роботи).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А – ЗАВДАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ
(Варіант п – остання цифра номеру студентського квитка)

Завдання 1. Проаналізувати динаміку обсягів виробництва продукції за п'ять років, у тому числі порівнявши з виробничою потужністю підприємства – 98000 тис. грн (для всіх варіантів). Визначити абсолютні та відносні прирости і темпи зростання (базисні та ланцюгові). Розрахувати середньорічний темп зростання та оцінити, наскільки він відрізняється від середніх показників розвитку підприємств галузі та двох підприємств-конкурентів («верхній» та «нижній» варіанти; для варіанта №1 – №0 та №2; для варіанта №0 – №1 та №9).

Графічно представити динаміку обсягу виробництва досліджуваного підприємства та його конкурентів (на одному рисунку). На підставі проведених розрахунків, побудувати аналітичні таблиці та зробити відповідні висновки.

Таблиця 1.1 – Динаміка обсягів виробництва продукції (тис. грн)

Варіант п	Ретроспективний період, роки				
	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
1	85800	85500	87400	83300	88800
2	85800	77100	83900	87700	85200
3	85800	90100	93800	93200	95200
4	85800	83600	71700	80100	90300
5	85800	84600	92900	86600	96600
6	85800	79600	92400	86000	94700
7	85800	86200	85500	96000	89100
8	85800	94800	90600	91770	96100
9	85800	93800	96100	87800	90600
0	85800	90600	95600	90400	96700
У середньому по галузі (для всіх варіантів)	91400	97100	91300	93600	95800

Завдання 2. Розрахувати середню заробітну плату у звітному місяці в цеху (який складається з 3-х дільниць), визначити абсолютне відхилення та темпи її зростання порівняно з минулим періодом. Визначити загальний місячний фонд оплати праці по цеху та частку кожної дільниці в його структурі. Результати розрахунків представити у вигляді аналітичних таблиць і рисунків. Зробити відповідні висновки.

Таблиця 2.1 – Динаміка середньомісячної заробітної плати в цеху

Варіант п	Середня зарплата в минулому місяці	Дані за дільницями					
		Перша дільниця		Друга дільниця		Третя дільниця	
		чисельність працівників	середня зарплата (грн)	чисельність працівників	середня зарплата (грн)	чисельність працівників	середня зарплата (грн)
1	9250	31	9570	24	10120	26	8580
2	9250	23	9900	25	9900	35	8140
3	9250	28	9460	26	9460	30	9460
4	9250	35	9790	29	9790	31	8690
5	9250	29	9130	25	9130	29	10340
6	9250	36	9570	33	10120	35	9570
7	9250	39	9240	34	9350	39	9020
8	9250	24	9350	37	10120	31	8360
9	9250	25	9790	38	9460	34	8910
0	9250	32	10120	41	9020	38	8360

Завдання 3. На основі балансового методу визначити залишки нереалізованої продукції станом на кінець року. Скласти таблицю товарного балансу та оцінити рівень виконання плану за обсягами випуску продукції та її реалізації. Графічно порівняти планові та фактичні обсяги виробництва і реалізації продукції. За результатами розрахунків зробити відповідні висновки та пропозиції.

Таблиця 3.1 – Дані щодо залишків та руху товарних запасів (тис. грн)

Варіант <i>n</i>	За планом			Фактично		
	Залишок на початок року	Обсяг випуску продукції	Обсяг реалізації продукції	Залишок на початок року	Обсяг випуску продукції	Обсяг реалізації продукції
1	2750	52800	50600	2860	54340	49280
2	3080	55440	55770	3300	54780	54450
3	3300	63360	62920	3080	62700	60280
4	3960	64680	64900	3740	66000	68420
5	4400	66000	66110	4290	66240	67100
6	4730	79200	76560	4510	80520	76120
7	2310	67320	64900	2530	69300	65120
8	5280	52800	54450	5500	52140	53240
9	5500	68640	71170	5720	67320	67870
0	6050	80520	85360	5940	81510	83050

Завдання 4. Виходячи з даних таблиці, визначити обсяг випуску продукції. За допомогою одного з прийомів факторного аналізу визначити вплив трудових факторів на зміну обсягу товарної продукції порівняно з минулим роком. За результатами дослідження зробити висновки та визначити резерви підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Результати розрахунків представити у вигляді аналітичної таблиці.

Таблиця 4.1 – Динаміка показників використання трудових ресурсів

Варіант <i>n</i>	Фактично				
	Обсяг випуску продукції, грн	Відпрацьовано днів одним робітником	Середня тривалість робочого дня, годин	Середньо-годинний виробіток одного робітника, грн	Чисельність робітників, осіб
1		232	8	390	110
2		236	7,5	364	131
3		228	7,7	405	119
4		235	7,6	412	122
5		233	7,9	450	110
6		226	7,8	415	127
7		239	7,6	430	123
8		235	7,4	452	98
9		228	7	443	135
0		236	7,5	437	119
У минулому році (для всіх варіантів)					
-		231	7,8	256	105

Завдання 5. На основі даних, наведених у таблицях 5.1-5.5, необхідно:

- визначити додатковий показник (який не представлений у таблиці, але його зміст вказаний у назві таблиці; має бути доданий як третій показник таблиці);
- ідентифікувати результативний і факторні показники, а також виявити якісні та кількісні фактори, дослідити динаміку їх зміни;
- навести модель впливу факторів на результативний показник (формулу);
- кількісно оцінити вплив факторів на результативний показник;
- вказати можливі причини негативного впливу факторів і розробити заходи щодо їх усунення.

Таблиця 5.1 – Аналіз ефективності використання виробничих потужностей (варіанти 1, 6)

Показники	За планом	Фактично	Абсолютне відхилення	Виконання плану, %
Кількість виробленої продукції, шт.	90000	81150		
Кількість верстатів, од.	25	30		

Таблиця 5.2 – Аналіз витрат на оплату праці працівників (варіанти 2, 7)

Показники	За планом	Фактично	Абсолютне відхилення	Виконання плану, %
Чисельність працівників, осіб	45	48		
Середня місячна заробітна плата, грн	10860	11340		

Таблиця 5.3 – Аналіз ефективності використання робочого часу (варіанти 3, 8)

Показники	За планом	Фактично	Абсолютне відхилення	Виконання плану, %
Товарна продукція за місяць, тис. грн	38760	36816		
Кількість відпрацьованих усіма робітниками за місяць, людино-днів	1520	1560		

Таблиця 5.4 – Аналіз ефективності використання основних засобів (варіанти 4, 9)

Показники	За планом	Фактично	Абсолютне відхилення	Виконання плану, %
Товарна продукція, тис. грн	71250	68800		
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	5000	5375		

Таблиця 5.5 – Аналіз ефективності використання трудових ресурсів (варіанти 5, 0)

Показники	За планом	Фактично	Абсолютне відхилення	Виконання плану, %
Товарна продукція, тис. грн	4446,2	4747,2		
Чисельність робітників, осіб	47	43		

ДОДАТОК Б – Бланк титульного аркуша

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

РОЗРАХУНКОВА РОБОТА
з дисципліни
«ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ»

Здобувач вищої освіти: групи ОА-
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
ОПП «Облік і оподаткування»

_____ (П.І.Б. здобувача вищої освіти)

_____ (підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент
Клименко Т.В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Національна шкала _____
Кількість балів: ____ Оцінка: ECTS ____

ДОДАТОК В – Зразок оформлення змісту розрахункової роботи**ЗМІСТ**

Завдання 1	3
Завдання 2	6
Завдання 3	8
Завдання 4	10
Завдання 5	14
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	16

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник / [за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової. Київ: "Центр учбової літератури", 2013. 384 с.
2. Будицький О. В. Розвиток методики економічного аналізу в системі управління сталим розвитком підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №10. С. 39-43
3. Гончаренко Н.Г. Прийняття обґрунтованих управлінських рішень на підставі економічного аналізу господарської діяльності підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип. 30. С. 52-54. URL: <http://surl.li/arumi>
4. Гороховатський В.О., Дубницький В.Ю., Кобилін А.М. Програмна реалізація методів економічного факторного аналізу. *Системи обробки інформації*. 2015. Вип. 4. С. 130-135.
5. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз : навч. посіб. / Вінниц. нац. техн. ун-т. вид. 2-ге, доповн. та переробл. Вінниця : ВНТУ, 2013. 84 с.
6. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.
7. Дацій О.І. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. для студ. ВНЗ / О.І. Дацій, О.О. Шевченко, Н.О. Шевченко, Н.І. Демчук, М.О. Сичова, В.П. Жук; Акад. муніцип. упр. Дніпро: Біла К. О., 2014. 235 с.
8. Дерун І.А. Розвиток економічного аналізу як науки в Україні: ретроспектива та виклики сьогодення. *Облік і фінанси*. 2016. №1. С. 154-160.
9. Економічний аналіз : навч. посіб. / П.М. Коюда, Н.В. Ігуменцева, Т.Р. Спєвакова, В.Г. Харченко. 2-е вид., випр. і допов. Харків: Компанія СМІТ, 2013. 69 с.
10. Економічний аналіз: навч. посіб. / Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін.; за ред. Волкової Н.А. Одеса: ОНЕУ. 2015. 310 с.
11. Єгорова О.В., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник Ю.М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
12. Коваленко О.В., Сотченко Ю.К., Дерев'янко А.А. Методи аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства. *Вісник Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Економічні науки*. 2020. Вип. 1. С. 29-36. URL: <http://surl.li/aruml>
13. Ковальчук Т. М., Вергун А.І. Система принципів організації економічного аналізу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2020. Т. 31(70), №5. С. 98-105. URL: <http://surl.li/arumm>
14. Кохно І.І. Методика здійснення економічного аналізу та контролю на основі фінансової звітності підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2018. №1(2). С. 50-54.
15. Кулик А.В. Теорія економічного аналізу: навчальний посібник. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 452 с.
16. Купалова Г.І., Мурована Т.О. Теорія економічного аналізу : практикум. Київ: «Освіта України», 2014. 640 с.
17. Лисенко А. М. Детермінований факторний аналіз у дослідженні фінансово-господарської діяльності малого підприємства: методичний аспект. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2020. № 3(2). С. 116-122
18. Мельниченко О.В. Роль економічного аналізу в оцінці фінансової безпеки підприємства. *Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки*. 2019. № 2. С. 26-31.
19. Мельнік М. А. Сучасні аспекти аналізу організаційно-технічного рівня підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля*. 2020. №2. С. 54-57.

20. Мішеніна Н.В., Мішеніна Г.А., Ярова І.Є, Економічний аналіз : навч. посіб. / Сум. держ. ун-т. Суми, 2014. 305 с.
21. Міщук Г.Ю. Економічний аналіз: навчальний посібник / Міщук Г.Ю., Джигар Т.М., Шишкіна О.О. Рівне: НУВГП, 2017. 156 с.
22. Мулик Т.О. Організаційно-методичні аспекти діяльності аналітичної служби підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №8. URL: <http://surl.li/arumt>
23. Основи економічного аналізу: навч.-метод. посібник / В.М. Микитюк, Т.М. Паламарчук, О.П. Русак [та ін.]; за ред. В. М. Микитюка. Житомир: Рута, 2018. 440 с.
24. Отенко В.І., Іванієнко В.В., Азаренков Г.Ф. Теорія економічного аналізу: навчальний посібник. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2015. 344 с.
25. Павлік І. Модель організації економічного аналізу в обліково-аналітичній системі суб'єкта господарювання аграрного сектору економіки. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30, № 1(2). С. 108-117.
26. Петрович Й.М., Прокопишин-Рашкевич Л.М. Економіка та фінанси підприємства: підручник. Львів, 2014. 408 с.
27. Полінкевич О.М., Волинець І.Г. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посіб. Луцьк : ВежаДрук, 2018. 336 с.
28. Румянцев М.В. Економічний аналіз і моделювання господарської діяльності підприємства : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [М.В. Румянцев, Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, О.О. Тарасова; ДВНЗ "Донец. нац. техн. ун-т". Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2014. 297 с.
29. Синькевич Н. І. Економічний аналіз: курс лекцій. Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018. 97 с.
30. Талах В. І., Талах Т.А. Сутність і значення порівняльного аналізу підприємницької діяльності підприємств. *Економічний форум*. 2020. №2. С. 98-105.
31. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. / [О.І. Дацій, О.О. Шевченко, Н.О. Шевченко, Н.І. Демчук, М.О. Сичова, В.П. Жук]; за ред. О.І. Дація. Дніпропетровськ: Біла К. О., 2014. 236 с.

ЗМІСТ

Вступ	3
Методичні рекомендації щодо виконання розрахункової роботи	4
Структура та зміст розрахункової роботи	5
Вимоги до оформлення розрахункової роботи	6
Критерії оцінювання розрахункової роботи	8
Додатки	9
Додаток А – Завдання розрахункової роботи	9
Додаток Б – Бланк титульного аркуша	12
Додаток В – Зразок оформлення змісту розрахункової роботи	13
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	14